

Wojciech Jarecki

Motywy wyboru studiów i kierunku studiów wyższych

Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania 3, 143-153

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

STUDIA I PRACE WYDZIAŁU NAUK EKONOMICZNYCH I ZARZĄDZANIA NR 3

WOJCIECH JARECKI
Uniwersytet Szczeciński

MOTYWY WYBORU STUDIÓW I KIERUNKU STUDIÓW WYŻSZYCH

Wstęp

W krajach Europy Środkowo-Wschodniej, w tym w Polsce, od początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku nastąpił duży wzrost liczby osób studiujących. O ile w 1989 roku studiowało w Polsce około 350 tys. osób, o tyle w latach 2004–2007 już około 2 mln¹. Taka dynamika wzrostu liczby studentów pokazuje silne dążenie do podnoszenia swojego wykształcenia, które jest ściśle związane z podnoszeniem kwalifikacji, zdobywaniem wiedzy, rozwojem zainteresowań itd.

Absolwenci szkół średnich po zdaniu matury stoją często przed problemem wyboru dalszej drogi życiowej. Ogólnie można powiedzieć, że wybór na ogół sprowadza się do alternatywy: idę na studia wyższe czy podejmuję pracę zawodową. Podejmując decyzję o studiowaniu, trzeba z kolei określić rodzaj uczelni wyższej i kierunek studiów. Wielu maturzystom stwarza to problemy².

Można stwierdzić, że na decyzję o podjęciu studiów wpływa wiele czynników o różnej wadze. Można zaliczyć do nich między innymi zainteresowania, chęć zdobycia pracy i uzyskiwania określonych zarobków, wyznawane wartości, sytuacja rodzinna. Można zatem stwierdzić, że są różne determinanty lub motywy wyboru drogi życiowej. Należy tu dodać, że samo pojęcie „motywy” może być

¹ Zob. też W. Jarecki: *Stan szkolnictwa wyższego. Polska na tle innych krajów*. W: *Unia Europejska w kontekście strategii lizbońskiej oraz gospodarki i społeczeństwa wiedzy w Polsce*. Red. E. Okoń-Horodyńska, K. Piech. Instytut Wiedzy i Innowacji, Warszawa 2006, s. 340–350.

² Np. badania przeprowadzone wśród studentów, głównie III roku, w dwóch uczelniach wyższych w Szczecinie: Akademii Rolniczej i Politechnice, pokazują, że aż 35% studentów uznało wybór kierunku studiów za błędny. Zob. K. Janaszek: *Rola motywacji w procesie kształcenia studentów niefilologów*. „Przegląd Zachodniopomorski” 2002, z. 1, s. 218.

definiowane w różny sposób³. Na potrzeby niniejszego artykułu przyjęto szerokie znaczenie, odnoszące się do chęci osiągnięcia określonego celu.

Celem artykułu jest określenie motywów wyboru studiów (dziennych i zaocznych) oraz kierunku studiów wyższych i wagi tych motywów z uwzględnieniem różnych kierunków studiów, a także tendencje zmian w motywach wyboru kierunku studiów.

Ponieważ, po pierwsze, zasadne wydaje się założenie, że sukcesy zarówno w kształceniu jak i pracy zawodowej odnoszą przede wszystkim te osoby, które uczą się i pracują zgodnie ze swoimi zainteresowaniami⁴, a po drugie – studia powinny służyć przede wszystkim przyszłej pracy zawodowej⁵, postawiona w artykule teza mówi, że głównymi motywami wyboru studiów jest rozwój zainteresowań i zwiększenie szans na rynku pracy. Weryfikacja tej tezy dla ogółu studentów i poszczególnych kierunków studiów pozwoli na sformułowanie dalszych pytań badawczych w odniesieniu do uwarunkowań motywów wyboru studiów i efektów studiowania.

W artykule skorzystano głównie z badań przeprowadzonych przez GUS w 2004 roku⁶. W badaniach wydzielono dwie grupy badawcze: osoby studiujące (na studiach dziennych lub zaocznych) lub mające do 30 lat oraz absolwentów studiów wyższych niestudiujących⁷, w wieku powyżej 30 lat. Badania przeprowadzono na próbie około 4 tys. gospodarstw domowych z osobami studiującymi lub absolwentami studiów wyższych.

1. Motywy wyboru studiów wyższych

Motywy wyboru studiów wyższych zapewne wpływają na zaangażowanie w zdobywanie wiedzy. Być może jeszcze motywy te są istotniejsze przy wyborze samego kierunku studiów. Badania w przedstawionym zakresie były prowa-

³ Wartościową i nadal aktualną analizę tego pojęcia przeprowadziła M. Ossowska w *Motywy postępowania*. KiW, Warszawa 1958, s. 27–38.

⁴ Będą oni aktywniej uczestniczyć w studiach lub pracy, nie ograniczą się jedynie do posiadania wymaganej wiedzy, ale będą ją rozszerzać itd.

⁵ Zob. M. Kabaj: *Nowe metody jakości i przydatności kształcenia w szkołach wyższych*. „Polityka Społeczna” 2006, nr 5–6/2006, s. 1–7; A. Polańska: *Sztuka dobrego studiowania*. MWSE, Tarnów 2002.

⁶ *Ścieżki edukacyjne Polaków*. GUS, Warszawa 2005.

⁷ Mógłby to być przypadek, że ktoś np. studiuje na drugim kierunku.

dzione w Polsce już od lat siedemdziesiątych XX wieku. Na przykład, z badań przeprowadzonych przez B. Liberską wynika, że zdecydowanie najważniejszym motywem wyboru studiów była chęć pogłębienia wiedzy (44% osób uznało to za najważniejszy czynnik) i przyszłe korzyści zawodowe (25% osób uznało to za najważniejszy czynnik), a na trzecim miejscu był prestiż ukończenia studiów wyższych (8%)⁸.

W latach dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku interesujące badania przeprowadzili J. Sikorska i I. Białecki. Istotnym elementem tych badań, odnoszącym się do determinant wyboru studiów jako drogi życiowej, był wpływ wykształcenia rodziców na wykształcenie ich dzieci. Wyniki badań pokazują, że istnieje pozytywna korelacja między wykształceniem rodziców a ich oczekiwaniami odnośnie do wykształcenia dzieci⁹. Jak się okazuje, efektem tych oczekiwań jest rzeczywiście wyższy poziom wykształcenia wśród osób, których rodzice byli lepiej wykształceni¹⁰.

W celu weryfikacji postawionej we wstępie artykułu tezy, przeanalizowano wyniki badań przeprowadzonych przez GUS w 2004 roku, w których jednym z elementów było określenie motywów i ich siły oddziaływania na wybór studiów i kierunku studiów. Wyniki badań zaprezentowano w tabelach 1 i 2.

Z danych przedstawionych w tabeli 1 wynika, że dla osób w wieku do 30 lat, studiujących lub będących absolwentami, najważniejszymi motywami wyboru studiów jako drogi życiowej są możliwość znalezienia dobrej pracy (dla prawie 69% osób) i rozwój zainteresowań (dla ponad 61% osób). Kolejne dwa istotne motywy to prestiż społeczny, jaki daje ukończenie studiów (ok. 27%), oraz wpływ rodziny i nauczycieli (prawie 12%). Warto też zauważyć, że studia rzadko są podejmowane na skutek oczekiwań pracodawców (ponad 3%) czy też, co może być zaskakujące, pod wpływem namowy przyjaciół (prawie 4%).

Nieco odmienne wyniki uzyskano badając absolwentów studiów wyższych, mających powyżej 30 lat. Dla nich najważniejszym motywem podjęcia studiów był rozwój zainteresowań (dla prawie 68%) i możliwość znalezienia dobrej pracy (dla prawie 51% osób). Warto więc zauważyć, że w ciągu kilku lat nastąpiła zmiana miejsc – najważniejszym motywem podjęcia studiów stały się względy pragmatyczne – praca zawodowa, w miejsce rozwoju zainteresowań. Jest to in-

⁸ B. Liberska: *Problemy efektywności kształcenia wyższego*. PWN, Warszawa 1974, s. 84.

⁹ J. Sikorska, I. Białecki: *Wykształcenie i rynek*. Tępis, Warszawa 1998, s. 55–58. Zob. *Ścieżki edukacyjne...*, s. 102.

¹⁰ *Ibidem*, s. 75–82.

teresujący problem w kontekście chociażby chęci zdobywania wiedzy w okresie studiów, gdyż można by postawić pytanie, czy w okresie studiów bardziej podnoszą kwalifikacje¹¹ osoby, których motywem podjęcia studiów były zainteresowania, czy te, dla których motywem była chęć zdobycia dobrej pracy. Warto jednak zauważyć, że każdy człowiek ma jakieś zainteresowania i dla niego samego, jako człowieka, ale też pracownika, byłoby dobrze, gdyby rozwijał swoje zainteresowania, które są związane ze zdolnościami i wpływają na wydajność pracy.

Tabela 1

Motywy wyboru nauki w szkole wyższej (% udzielonych odpowiedzi)

Motywy wyboru studiów	Osoby studiujące lub po studiach, ale mające do 30 lat	Osoby po studiach, mające powyżej 30 lat
Tradycja rodzinna	8,9	9,4
Pod wpływem rodziny lub nauczycieli	11,7	11,9
Pod wpływem przyjaciół	3,9	4,2
Wymóg postawiony przez pracodawcę	3,4	10,8
Prestiż społeczny	27,1	30,6
Rozwój zainteresowań	61,3	67,6
Możliwość znalezienia dobrej pracy	68,8	50,6
Uniknięcie powołania do wojska	4,6	3,3
Inne	4,9	2,6

Źródło: opracowanie na podstawie *Ścieżki edukacyjne...*, s. 124–125.

Na kolejnych miejscach pod względem wagi motywu podjęcia studiów znalazły się: prestiż społeczny (dla prawie 31% osób), wpływ rodziny i nauczycieli (dla prawie 12%), a także wymóg postawiony przez pracodawcę (dla prawie 11%). Ta ostatnia wartość jest znacznie większa niż wśród osób młodszych.

Najmniej istotnymi motywami podjęcia studiów przez osoby mające ponad 30 lat jest uniknięcie powołania do wojska (dla ponad 3%) i wpływ przyjaciół (dla ponad 4%).

Można zatem wysnuć wniosek, że wśród badanej populacji wyodrębniają się dwa motywy wyboru studiów jako drogi życiowej: rozwój zainteresowań i możliwość znalezienia dobrej pracy. W kolejnym kroku przeanalizowano motywy wyboru kierunku studiów.

¹¹ Szczególnie przez zaangażowanie w naukę.

2. Motywy wyboru kierunku studiów

Wybór studiów jako drogi życiowej jest ściśle związany z wyborem konkretnego kierunku studiów. Jak wspomniano, wybór kierunku studiów jest dosyć często przypadkowy, czego konsekwencją może być niezadowolenie ze studiowania lub mniejsze zaangażowanie w zdobywanie wiedzy, co w efekcie spowoduje osiągnięcie niższych kwalifikacji, niż było to możliwe w okresie studiowania. Warto więc przeanalizować motywy wyboru kierunku studiów, gdyż może to być wskazówką do dalszych badań nad uwarunkowaniami określonych efektów studiowania, a także być wykorzystane do podejmowania decyzji o wyborze kierunku studiów przez maturzystów. Również rodzice, znajomi, nauczyciele i inne osoby mające wpływ na wybór kierunku studiów danej osoby mogłyby skorzystać z wyników tych badań, aby pomóc w identyfikacji zainteresowań maturzystów lub uczniów szkół średnich i wesprzeć ich w podejmowaniu odpowiednich decyzji. Do przeanalizowania motywów wyboru kierunku studiów wykorzystano również badania GUS (tabela 2).

Analizując dane zawarte w tabeli 2, można dostrzec, że najważniejszymi motywami wyboru kierunku studiów dla ogółu osób studiujących lub mających do 30 lat są rozwój zainteresowań (dla prawie 70%) i możliwość znalezienie dobrej pracy (dla 60% osób). Na trzecim miejscu jest łatwość dostania się na dany kierunek (dla ponad 10% osób). Najmniej istotnymi motywami z analizowanych jest chęć przedłużenia studiów (dla niecałych 2%) i szukania pracy za granicą (ponad 2%). Występują jednak istotne różnice między motywami wyboru poszczególnych kierunków studiów. Zgodność z zainteresowaniami największa jest na kierunkach medycznych (100% osób złożyło taką deklarację), pedagogicznych (około 83%) i inżynieryjno-technicznych (prawie 72%). Najmniej osób wybrało zgodnie z zainteresowaniami takie kierunki, jak ekonomiczno-administracyjne (około 55% osób) i rolnicze, leśne i rybactwo (60%).

Biorąc pod uwagę drugi motyw, czyli zwiększenie szans na dobrą pracę, to jest on najistotniejszy na kierunkach związanych z architekturą i budownictwem (ponad 82%) i ekonomiczno-administracyjnych (prawie 80%), a najmniej ważny – na kierunkach rolniczych, leśnych i rybactwie (35%) oraz pedagogicznych (ponad 37%).

Trzecim co do istotności motywem jest łatwość dostania się na dany kierunek. Najwięcej osób wskazało na ten motyw na rolnictwie, leśnictwie i rybactwie (36%), kierunkach inżynieryjno-technicznych (niecałe 18%) oraz architekturze

i budownictwie (niecałe 17%), a najmniej – na naukach społecznych (ponad 6%) i pedagogicznych (niecałe 10%).

Tabela 2

Motywy wyboru kierunku studiów przez osoby studiujące lub po studiach (mające do 30 lat) według kierunków studiów (% wymienionych odpowiedzi)

Motywy wyboru kierunku kształcenia	Kierunki kształcenia							
	ogółem	pedagogiczne	społeczne	ekonomiczne i administracyjne	inżynieryjno-techniczne	architektury i budownictwa	rolnicze, leśne i rybactwa	medyczne
Zwiększenie szans na dobrą pracę	60,0	37,2	48,6	79,2	46,3	82,3	35,0	49,6
Łatwiej było dostać się na ten kierunek	10,5	9,7	6,5	11,7	17,7	16,7	36,0	–
Pod wpływem rodziny/nauczycieli	7,4	9,3	7,0	6,0	–	15,8	–	11,9
Pod wpływem przyjaciół	2,4	5,0	–	4,2	–	–	–	–
Zgodne z zainteresowaniami	69,5	83,4	67,2	55,4	71,6	66,1	60,0	100,0
Nie dostałem się na inny kierunek	5,8	2,3	12,3	6,6	–	16,5	–	–
Zamierzałem szukać pracy za granicą	2,3	–	–	2,5	3,4	–	–	–
Chciałem wydłużyć czas studiów	1,9	–	–	0,8	6,8	–	–	–

Źródło: opracowanie na podstawie: *Ścieżki edukacyjne...*, s. 131.

Warto również zauważyć, że na wybór architektury i budownictwa oraz kierunków medycznych stosunkowo duży wpływ, szczególnie w porównaniu z innymi kierunkami, mieli rodzina i nauczyciele.

Można zatem zauważyć, że istnieje duże zróżnicowanie między motywami i ich znaczeniem przy wyborze poszczególnych kierunków studiów. Wydaje się zasadne spostrzeżenie, że na kierunkach wymagających większych zdolności w uczeniu się i czasu poświęconego samodzielnemu studiowaniu (nauki medyczne, kierunki inżynieryjno-techniczne) częstszym motywem wyboru kierunku są zainteresowania. Kierunki, na których studiuje w Polsce największy odsetek stu-

dentów (ekonomiczno-administracyjne), wybierane są natomiast z chęci znalezienia dobrej pracy.

W tabeli 3 przedstawiono dane dotyczące motywów wyboru studiów przez absolwentów mających ponad 30 lat. Oprócz analizy zawartych w niej danych zostaną one porównane z danymi z tabeli 2.

Tabela 3

Motywy wyboru kierunku studiów określane przez absolwentów studiów wyższych mających powyżej 30 lat, według kierunków studiów (% wymienionych odpowiedzi)

Motywy wyboru kierunku kształcenia	Kierunki kształcenia							
	ogółem	pedagogiczne	społeczne	ekonomiczne i administracyjne	inżynieryjno-techniczne	architektury i budownictwa	rolnicze, leśne i rybactwa	medyczne
Zwiększenie szans na dobrą pracę	43,4	39,2	39,4	69,3	41,7	39,1	29,3	30,6
Łatwiej było dostać się na ten kierunek	6,8	5,8	6,4	6,8	8,4	3,3	14,8	9,5
Pod wpływem rodziny/nauczycieli	7,9	3,2	–	7,3	7,2	13,3	22,7	13,7
Pod wpływem przyjaciół	4,3	2,3	6,3	5,6	6,2	3,6	3,1	0,0
Zgodne z zainteresowaniami	79,1	86,3	100,0	60,8	82,0	83,0	68,5	100,0
Nie dostałem się na inny kierunek	3,6	4,7	–	7,5	1,2	0,0	0,0	0,0
Zamierzałem szukać pracy za granicą	0,2	–	–	–	–	–	–	–
Chciałem wydłużyć czas studiów	0,8	0,5	–	–	2,5	–	–	–

Źródło: opracowanie na podstawie *Ścieżki edukacyjne...*, s. 133.

Wśród osób mających powyżej 30 lat i nieuczących się, czyli absolwentów studiów wyższych (tabela 3), ponad 79% osób wybrało kierunek studiów, mając na uwadze głównie swoje zainteresowania, a zaledwie, w porównaniu z osobami uczącymi się (zob. tabelę 2), około 43% ze względu na możliwość znalezienia dobrej pracy. Niewielki odsetek osób wybierał kierunek studiów, biorąc pod uwagę możliwość pracy za granicą (0,2%) i chęć wydłużenia studiów (0,8%).

Interesujące są różnice między motywami wyboru poszczególnych kierunków studiów (tabela 3), a także porównania z osobami jeszcze studiującymi lub absolwentami w wieku do 30 lat (tabela 2). Wybór kierunku studiów zgodnie z zainteresowaniami zadeklarowało 100% absolwentów kierunków społecznych i medycznych oraz ponad 86% pedagogicznych. Najmniej osób wybierało studia zgodnie z zainteresowaniami na kierunkach ekonomicznych i administracyjnych (niecałe 61%) oraz rolniczych, leśnych i rybactwie (niecałe 69%). Biorąc pod uwagę wybór kierunku studiów z chęci zwiększenia szans na dobrą pracę, najwięcej osób dokonało takiego wyboru na kierunkach ekonomicznych i administracyjnych (ponad 69%) i inżynieryjno-technicznych (prawie 42%, a więc zdecydowanie mniej niż na kierunkach ekonomiczno-administracyjnych), natomiast najmniej – na kierunkach rolniczych, leśnych i rybactwa (ponad 29%) oraz medycznych (niecałe 31%). Warto dodać, że w prawie 23% przypadków na wybór kierunków rolniczych, leśnych i rybactwa wpływ mieli rodzice i nauczyciele. Z porównania tabel 2 i 3 wynika, że nastąpił wzrost liczby osób (o ponad 2%) uwzględniających przy podejmowaniu decyzji o wyborze kierunku studiów możliwość pracy za granicą.

3. Wysokość wynagrodzeń specjalistów a motywy wyboru kierunku studiów

Absolwenci szkół wyższych powinni mieć predyspozycje do zajmowania stanowisk kierowniczych i specjalistycznych. Analizę motywów podejmowania studiów warto zatem uzupełnić o średnie wynagrodzenia uzyskiwane przez osoby mające wykształcenie wyższe i zatrudnione w określonych zawodach jako specjaliści¹². Podział zawodów ujęty w danych GUS jest zbliżony do kierunków określanych przy analizie motywów wyboru kierunku studiów. W tabeli 4 skorzystano z danych statystycznych obejmujących wynagrodzenia specjalistów, w stosunku do których przyjęto, że mają wyższe wykształcenie¹³. Możliwość

¹² W analizie pominięto grupę Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy, gdyż nie ma w niej odniesień do ukończonego kierunku studiów. Można przyjąć, że prawie wszyscy specjaliści pracują zgodnie ze swoim wykształceniem.

¹³ Zob. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 8.12.2004 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy oraz zakresu jej stosowania. DzU nr 265, poz. 2644.

uzyskiwania wynagrodzeń o określonej wysokości może przy tym wskazać, czy trafny jest wybór kierunku studiów pod kątem uzyskania dobrej pracy.

Tabela 4

Wynagrodzenie brutto specjalistów (2006 r.)
w odniesieniu do motywów wyboru studiów

Specjaliści według zawodów	Średnie wynagrodzenie specjalistów (zł)	Stosunek wynagrodzenia specjalistów danego zawodu do wynagrodzenia specjalistów ogółem	Główny motyw (studujący lub absolwenci do 30 lat)	Główny motyw (absolwenci powyżej 30 lat)
Ogółem	3317	–	–	–
Szkolnictwa	2878	0,87	Zainteresowania	Zainteresowania
Nauk społecznych	3228	0,97	Zainteresowania	Zainteresowania
Do spraw ekonomicznych i zarządzania	3807	1,15	Dobra praca	Dobra praca
Inżynierowie i pokrewni	4032	1,22	Zainteresowania / dobra praca	Zainteresowania
Nauk rolniczych i pokrewnych	3242	0,98	Zainteresowania	Zainteresowania
Ochrony zdrowia (bez pielęgniarzek i położnych)	3939	1,19	Zainteresowania	Zainteresowania

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Struktura wynagrodzeń według grup zawodów w październiku 2006*. GUS, Warszawa 2007, s. 111.

Wynagrodzenie ogółem specjalistów wyniosło w październiku 2006 roku 3317 zł i było wyższe o 25% od średniej krajowej wszystkich zatrudnionych¹⁴ (tabela 4). Z analizowanych zawodów najczęściej i powyżej średniej dla specjalistów zarabiają inżynierowie (22% powyżej średniej), lekarze (19% powyżej średniej) oraz osoby na stanowiskach ekonomicznych i zarządzania (18% powyżej średniej). Uzasadnionym motywem wyboru studiów ekonomicznych lub inżynierskich może być zatem „dobra praca”. Najmniej z analizowanych zawodów zarabiają osoby zatrudnione w szkolnictwie (87% średniej dla specjalistów).

¹⁴ Według danych GUS, średnie wynagrodzenie w Polsce wyniosło w tym czasie 2654 zł brutto (*Struktura wynagrodzeń według grup zawodów w październiku 2006*. GUS, Warszawa 2007, s. 101).

Na podstawie przedstawionych w tabeli 4 danych statystycznych można stwierdzić, że kierunki studiów, które są wybierane zgodnie z zainteresowaniami, umożliwiają osiągnięcie wynagrodzenia powyżej średniej w jednych zawodach, a w innych poniżej średniej. Dla specjalistów są to jednak zarobki zawsze powyżej średniej krajowej dla wszystkich zatrudnionych. Osoby wybierające kierunki studiów pod kątem uzyskania dobrej pracy, wybierają te kierunki, po których uzyskuje się wynagrodzenia powyżej średniej dla specjalistów.

Podsumowanie

Przedstawione wyniki badań pozwalają pozytywnie zweryfikować postawioną tezę. Głównymi motywami wyboru uczelni i kierunku studiów są rozwój zainteresowań i chęć zdobycia dobrej pracy. Motywy te występują jednak w różnej kolejności. Biorąc pod uwagę wybór studiów jako drogę życiową, osoby studiuje lub absolwenci mający do 30 lat na pierwszym miejscu przy wyborze studiów stawiali chęć zdobycia dobrej pracy, a na drugim rozwój zainteresowań. Wśród osób, które już skończyły studia i mają powyżej 30 lat, kolejność ta jest odwrotna – najważniejszym motywem jest dla nich rozwój zainteresowań. Nastąpiło zatem pewne przewartościowanie w ciągu kilku–kilkunastu lat. Można więc wyciągnąć ogólny wniosek, że w Polsce coraz więcej osób za główny motyw wyboru studiów uznaje chęć zdobycia dobrej pracy.

Mając na uwadze wybór kierunku studiów, również została potwierdzona teza, że głównymi motywami są zainteresowania i chęć zdobycia dobrej pracy, a dotyczy to zarówno osób studiuje i mających do 30 lat jak i absolwentów w wieku powyżej 30 lat. Biorąc jednak pod uwagę wybór kierunku studiów, można zauważyć duże zróżnicowanie w randze najważniejszych motywów w zależności od kierunku. Zgodnie z zainteresowaniami najczęściej kierunek studiów wybierają osoby studiuje medycynę i kierunki pedagogiczne, a najrzadziej – studenci nauk ekonomicznych i administracyjnych. Ci ostatni z kolei wybierają kierunek studiów głównie z chęci znalezienia dobrej pracy.

Zjawiskiem w jakimś stopniu niepokojącym jest to, że coraz mniejsze znaczenie, zarówno przy wyborze studiów jak i kierunku studiów, ma chęć rozwoju własnych zainteresowań. Niepokoi to, że rozwój kwalifikacji, w tym zdobywanie wiedzy, ale też samopoczucie, chęć i motywacja do pracy, w dużej mierze zależą od tego, czy nauka lub praca są zgodne z zainteresowaniami, a, jak pokazują

dane, jest tak coraz rzadziej. Warto byłoby podjąć dalsze badania nad efektami kształcenia wyższego, na przykład nad wydajnością pracy, uzyskiwanymi wynagrodzeniami czy zadowoleniem z pracy w sytuacji, gdy kierunek studiów jest wybierany zgodnie lub niezgodnie z zainteresowaniami.

Optymistyczne jest natomiast to, że medyczne i pedagogiczne kierunki studiów, które mają największe znaczenie dla rozwoju i stanu kapitału ludzkiego społeczeństwa, są wybierane zgodnie z zainteresowaniami i to w zasadzie mimo niskiego poziomu wynagrodzeń w zawodach medycznych i pedagogicznych¹⁵.

Warto też zwrócić uwagę na razie na marginalne, ale już widoczne zjawisko wyboru kierunku studiów wyższych uwzględniające możliwość podejmowania pracy za granicą oraz na to, że przy wyborze tych kierunków studiów, których głównym motywem są zainteresowania, wynagrodzenie jest zróżnicowane (wyższe lub niższe) w porównaniu ze średnim wynagrodzeniem specjalistów. Biorąc pod uwagę chęć znalezienia dobrej pracy, wybierane są natomiast te kierunki, po których wynagrodzenie jest wyższe od średniego wynagrodzenia specjalistów. Mimo zatem spotykanej opinii, że niepotrzebnie kształcą się tyłu studentów na kierunkach ekonomicznych, podejmowanie takich studiów nadal wydaje się racjonalne.

REASONS OF CHOOSING STUDIES AND A LINE OF STUDIES

Summary

The paper highlights reasons of starting studies and choosing a line. It submits a proposition that the most important reasons of starting studies and choosing a line are personal interest and increased chances for a good job. The research by GUS proved this proposition true. It is the bases to put further research questions.

Translated by Wojciech Jarecki

¹⁵ Zob. W. Jarecki: *Wykształcenie wyższe a wynagrodzenie. Analiza wg sekcji i grup zawodów*. Nauka i Szkolnictwo Wyższe nr 1/2006, s. 69–82.